

Вступне слово головного редактора

Шановний читачу!

Перед Вами п'ятдесятий, ювілейний, випуск науково-практичного часопису “Теорія і практика управління соціальними системами”.

Ювілей — приємна і в той же час відповідальна подія, що потребує уважного переосмислення пройденого журналом шляху, ретроспективного і перспективного поглядів на його історію і сьогодення.

Народження часопису “Теорія і практика управління соціальними системами” було зумовлене створенням 2000 року в Національному технічному університеті “Харківський політехнічний університет” гуманітарної кафедри “Педагогіка і психологія управління соціальними системами”, єдиної в Україні кафедри такого спрямування.

Само ж створення кафедри стало відповіддю на гостру потребу суспільства у спеціалістах, які б могли забезпечити ефективне інноваційне адміністративно-державне управління, управління національною економікою і соціально-культурною сферою в умовах незавершеності трансформаційних процесів у суспільно-політичній, соціально-економічній і духовно-культурній сферах, падіння рівня економічного розвитку держави, порівняно низьким життєвим рівнем населення.

Лише за умови наявності нової генерації національної еліти, видатних особистостей, висококваліфікованих управлінців – керівників-фахівців, людей, які добре розуміють свою високу місію, глибоко усвідомлюють проблеми суспільства, розмірковують над пошуком шляхів і засобів їх ефективного розв'язання та усвідомлюють свою моральну відповідальність перед майбутніми поколіннями, можна здійснити рішучі й всеосяжні реформи з метою економічного зростання й модернізації економіки країни, формування професійної й ефективної системи державного управління. Це - єдиний шлях виходу України на траєкторію сталого розвитку.

Цілком справедливо вказував Вольтер, що “слабкою робить державу не брак коштів, а нестача обдарованих людей”.

Для України проблема підготовки національної управлінської еліти має сьогодні особливе значення, оскільки всі наші негаразди значною мірою зумовлені саме вкрай недостатнім професіоналізмом фахівців, насамперед керівних кадрів, практично на всіх рівнях управлінської ієрархії. Як не прикро це визнавати, але відповідальна за такий стан і система освіти.

Тому вже на перших етапах становлення кафедри науково-педагогічний персонал почав серйозно розробляти проблеми, пов'язані з теорією і практикою соціального управління, інноваційні ідеї для вдосконалення методів педагогіки і психології з метою підвищення ефективності управління соціальними системами.

Розуміння ролі якісного соціального управління і ефективного лідера-професіонала спричинило те, що в цей період ректор НТУ “ХПІ” професор Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, професор О.С. ПОНОМАРЬОВ і автор цих рядків висунули й науково обґрунтували інноваційну концепцію формування національної гуманітарно-технічної еліти. Концепцію було видано у вигляді навчального посібника з грифом Міністерства освіти і науки України і рекомендовано для ознайомлення та впровадження в інших вишах країни.

© О.Г.Романовський, 2013

Почалася серйозна теоретична і практична робота, спрямована на підготовку в університеті майбутніх інженерів з високим рівнем гуманітарної освіченості та фахівців-психологів безпосередньо на кафедрі. Науково-педагогічний персонал почав предметно працювати над тематикою кафедри: аналіз і теоретичне узагальнення кращих здобутків вітчизняного і світового менеджменту, розроблення і впровадження нових управлінських технологій та цілеспрямованої підготовки керівних кадрів, з'явилися наукові інтереси, нагромадився матеріал.

Для оприлюднення своїх поглядів на розвиток зазначених проблем, дискусій за матеріалами наукових досліджень і постановки проблемних питань потрібен був науковий журнал, який міг би донести до широкого загалу результати діяльності вчених кафедри та інших науковців, що працюють у галузі.

І у 2000 році завдяки всебічній допомозі і підтримці ректора НТУ “ХПІ” проф. Л.Л.Товажнянського такий журнал – “Теорія і практика управління соціальними системами” - з'явився. Він був зареєстрований як наукове фахове видання з трьох спеціальностей: педагогіки, психології та філософії.

Особливістю часопису стало те, що його заснували Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут” – один із найстаріших технічних навчальних закладів України, гуманітарний університет - Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди та Українська інженерно-педагогічна академія. Саме фахівці у царині педагогіки, психології та філософії цих вишів становили основу редакційної колегії журналу. Поєднання специфіки наших навчальних закладів дозволяє підвищувати якість відбору та рецензування матеріалів часопису.

Журнал відіграв величезну роль у становленні кафедри “Педагогіка і психологія управління соціальними системами” як однієї з провідних кафедр НТУ “ХПІ”. Саме тут випробували свої напрацювання наші аспіранти і пошукачі.

Високі вимоги, що висувалися насамперед до авторів-початківців, дозволили їм вчитися відшліфовувати результати своїх професійних досліджень, викристалізовувати їхню наукову новизну. І не випадково за 12 років існування кафедри вона значною мірою формувалася за рахунок наукових кадрів, які сама підготувала. Так, за цей період було захищено 14 кандидатських і 3 докторські дисертації.

Можливість готувати власні наукові кадри дозволяє нам збалансовано підходити до формування науково-педагогічного складу кафедри, до якого входять і молоді, і досвідчені викладачі. Середній вік викладачів кафедри становить 41,3 року.

У своїй діяльності журнал “Теорія і практика управління соціальними системами” зосередив основну увагу на науковому дослідженні проблем, пов'язаних із завданнями формування національної гуманітарно-технічної еліти, підготовки висококваліфікованих фахівців-психологів, підвищення ефективності управління соціальними системами, удосконалення педагогічної майстерності викладачів, посилення професійної й управлінської підготовки інженерів, пошуку шляхів удосконалення психолого-педагогічних умов підвищення ефективності навчального процесу, поліпшення якості педагогіки вищої школи, інженерної психології і психології праці, впровадження інноваційних педагогічних методів навчання, поширення передового досвіду викладання, філософії освіти і філософії управління, формування творчої особистості та якостей лідера, вивчення проблем психології діяльності і психології особистості, формування професійної культури фахівця, психологічної готовності фахівця до професійної діяльності, духовно-етичного виховання управлінських кадрів та низки інших проблем.

Разом з тим, журнал прагне максимально сприяти розвитку фундаментальних теоретичних досліджень і розробленню методів вирішення практичних завдань, впровадженню психолого-педагогічних знань у навчальний процес та соціальну практику.

НТУ “ХПІ” є одним із провідних центрів освіти України, в якому ведеться фундаментальна підготовка фахівців у галузі інженерії.

Сьогодні інженерні спеціальності дуже затребувані. Ринок потребує висококваліфікованих інженерних кадрів у виробництві, медицині, будівництві, енергетиці, біології тощо. Сучасні інформаційні технології відкривають величезні можливості швидкого впровадження досягнень науки і техніки практично в усі сфери життя суспільства, отримання грандіозних і в той же час вразливих для людства результатів діяльності фахівців інженерних спеціальностей. Сьогодні не можна дозволити впроваджувати результати своїх наукових і практичних досліджень і вченим, і інженерам без усвідомлення ними ідей гуманізму, людинолюбства та збереження гармонії в суспільстві і природі в масштабах сучасної цивілізації. Тому вже не можна обійтися без володіння глибокими гуманітарними знаннями, без формування гуманітарної культури у вчених, інженерів і керівників усіх соціальних систем, а також впровадження ідей гуманізації і гуманізму в сучасну освіту.

Саме у стінах університетів, академій, інститутів закладається майбутнє світової спільноти. Щоб не допустити глобальних катастроф, необхідно вже зараз проводити активну виховну роботу з нашими студентами – тими, хто завтра стане фахівцями і керівниками України. Наше першочергове завдання – розвинути у молоді інтелектуальні здібності, загальну ерудицію, соціальні й особистісні якості, виховати духовну, моральну і культурну людину.

Тому редколегія журналу “Теорія і практика управління соціальними системами” робить все можливе для розроблення і подальшого розвитку концепцій, різних педагогічних технологій, які дозволять впливати на молодь і готувати національну гуманітарно-технічну управлінську еліту нашої держави, а кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами прагне брати найактивнішу участь у цьому процесі.

Затребуваність журналу в наукових кругах, авторитет серед освітянської інтелігенції, аспірантів і студентів, усіх, хто хоче відчувати себе в духовній єдності однодумців, говорить про те, що журнал знайшов свого читача.

За 12 років життя нашого журналу ми зустріли багато добрих, розумних людей, талановитих, небайдужих і невтомних творців, у нас з'явилося багато друзів. Разом ми все робили із задоволенням. Інакше втілити задумане нашим колективом було б набагато складніше.

Перш за все хочу відзначити особисту роль Голови Координаційної ради академіка НАН України і НАПН України, Президента НАПН України В.Г. Кременя не тільки в наданні допомоги в організаційній роботі, залученні до часопису відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, а й у наданні можливості познайомити читачів зі своїми теоретичними поглядами у галузі філософії, педагогіки, соціогуманітарних наук, щодо перспектив їх розвитку.

За час, що минув, було опубліковано 670 наукових статей 720 авторів. Той факт, що на сторінках журналу висловлювали свої наукові погляди визнані у світі вчені: члени Національної академії педагогічних наук України академіки НАПН України: педагоги В.І. Луговий, І.А. Зязюн, Н.Г. Ничкало, В.П. Андрущенко, В.Ю. Биков, В.В. Олійник, І.Ф. Прокопенко, С.У. Гончаренко, психологи І.Д. Бех, В.О. Моляко, члени-кореспонденти НАПН України: філософ Є.М. Суліма, педагоги Р.С. Гуревич, С.О. Сисоєва, психологи Г.О. Балл і Л. М. Карамушка – свідчить про те,

що журнал виконує свою відповідальну і почесну місію перед читачами – знайомити з багатющим досвідом видатних науковців, творчою думкою знаних вітчизняних дослідників.

Авторами статей у часописі були 78 докторів наук. Тільки перелік імен цих відомих учених: В.О. Кудін, В.М. Бабаєв, О.Е. Коваленко, Г.П. Васянович, О.В. Шестоपालюк, М.І. Лазарєв, О.М. Микитюк, О.П. Мещанінов, Л.П. Вовк, Л.С. Нечепоренко, О.М. Пехота, Т.І. Сущенко, В.І. Свистун, В.В. Ягупов, В.М. Гриньова, В.В. Рибалка, Н.А. Побірченко, Т.Б. Хомуленко, Н.Є. Завацька, В.М. Князєв, В.О. Лозовий, С.О. Заветний та інші – красномовно підтверджує той факт, що наші читачі мають змогу дізнатися про сучасні вершинні думки й надбання у царині педагогічної і психологічної теорії і практики, філософії освіти, духовності, виховання, формування особистості, державного будівництва тощо.

Ми завжди раді почути думки наших зарубіжних колег. Серед авторів нашого журналу - науковці з Польщі, Румунії, Болгарії, Угорщини, Таджикистану, Франції, Китаю: Левовицкий Тадеуш, Шелігевіч-Урбан Данута, Вільш Іоланта, Якубовські Марек, Пшибитень Кшиштоф Казиміж, Влодарска-Зола Лідія, Гжегож Тілек; Іліаш Ніколае Константин, Хиргидус Іон, Букуреан Мірела, Констангиора Олександру, Шмідт Міхаела, Шмідт Камелія, Тара Іоан Георге, Радун Сорін Лівіу, Андраш Йосиф Карол, Жан-Поль Бєро та інші.

Користуючись нагодою, хочу щиро подякувати нашим партнерам за співпрацю і їхній цінний внесок у розвиток теорії і практики управління соціальними системами, а також висловити впевненість, що наші зв'язки продовжуватимуться і зміцнюватимуться.

Вважаю, що роль нашого часопису досить вагома, адже він виходить трьома мовами, що дає можливість вітчизняній науці інтегруватися у світовий науковий простір, а нашим науковцям обмінюватися досвідом, думками й поглядами.

Особливо це важливо для молодих дослідників – докторантів, аспірантів і здобувачів, яким ми завжди охоче надавали можливість публікувати свої роботи. Завдяки цьому було успішно захищено кілька десятків докторських і кандидатських дисертацій.

Вдивляючись у пройдений журналом шлях, відчуваєш упевненість, що наступний період життя журналу буде ще більш плідним, сприятиме подальшому розвитку теорії соціального управління, приносить відчутну користь вітчизняній управлінській практиці, формуванню належного професіоналізму керівних кадрів у всіх сферах політики, економіки і культури. Ми докладемо для цього всіх зусиль.

Щиро вітаю Координаційну раду, редакційну колегію, весь редакційний колектив, авторів і читачів часопису з ювілеєм! Бажаю всім добра, наснаги, щастя, натхнення, нових творчих здобутків.

*Головний редактор часопису
«Теорія і практика управління соціальними системами»,
доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН
України, проректор з науково-педагогічної роботи
НТУ «ХПІ», лауреат Державної премії України
О.Г.Романовський*